

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imago Primi Saecvli Societatis Iesv

Bolland, Johannes

Antverpiae, 1640

Capvt Octavvm. De frequentiori vsu Sacramentorum à Societate
restaurato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

docuit, cultores clientesque suos perire non posse. Tot animarum salutem, quarum multæ sine hac ope æternorum ignium nunc arderent immiserabiles victimæ, non potest sibi repræsentare Societas, quin operis tanti conscientia liquidissimâ illam perfundat voluptate, stimulosque acerrimos quamvis currenti admoueat, vt IESV & MARIÆ, quemadmodum Filij, ita Matris, salutaria signa toto orbe circumferre pergat, & ad amabilem huius indulgentiam inuitare omnes, qui meritò timent rigidam æquissimi Iudicis seueritatem. Nunc, quod adultis proprium est, demonstrare conabimur, frequentiore Sacramentorum usum per Societatem resuscitatum.

CAPVT OCTAVVM.

De frequentiori usu Sacramentorum à Societate restaurato.

FAbulosa antiquitas, quàm prona tam etiam prompta ad fingendum, & quàm ingeniosa tam audax, commenta est Deos, aureâ illâ ætate, spectabiles inter mortales passim versatos, cum iis familiariter egisse; casas & tuguria, in quibus adhuc innocentia habitabat & pietas, haud minùs promptè quàm delubra sua subiisse, donec mortales ius & fas & pietatem colerent: sed, vbi horum flagitiis pulsa virtus excessit è terris, Deos simul discessisse, suumque illud cum mortalibus commercium abruptis, eorum facinora & impietatem exosos. Non poterat acutissima illa fabularum inuentrix ætas quidquam grandius de Numinum suorum in homines benevolentiam comminisci: sed quotam partem assecuta est fabula (etiam cum sibi maximè indulgit) illius amoris, quo non inanis aliquis Saturnus aut Iupiter, Dij inferiores cultoribus suis & peiores; sed Decorum Deus, suprema illa infinitæ potentæ Sapientia, bonitatis Maieestas, homines opus suum est complexus? qui quidem quantum in nos possit clementiam potius & quadam immensitate donorum, quàm iustitiæ seueritate, aut alio modo, voluit esse testatum; & hac in parte non meritis nostris se attemperare, sed obsequi naturæ ac bonitati suæ. Sanè nemo, nisi qui infinitam intelligendi vim quàm sciret, paremque amorem quo vellet dare, in consilio habuisset, tantum tamque eximium munus potuisset excogitare, quantum reipsâ ab infinita Dei sapientia ac bonitate nunc promanauit. Vt enim cetera silentio præteream; quàm eximium est, omnique spe & expectatione maius, vices suas homini reliquisse, vt læsæ maiestatibus suis non condonet solum noxam omnem, sed eos in priorem dignitatis ac familiaritatis gradum reponat, gratiosos è reis, ex hostibus amicos, è damnatis parricidis Regni heredes momento temporis, verbo vno constituat; nec sæpius peccare possint nocentes, quàm hic ignoscere: adeo vt nemo plus irarum cælestium iustitiæque pænæ à Deo mereri, quàm veniæ ab homine obtinere possit. Tantus amor si metas hinc sibi fixisset, an non satis ostendisset se nec modum nec metam nouisse? id quidem nobis, quoniam omnem nostram intelligendi vim excedit, ita videretur. Sed altero nos insuper dono

Dei bonitas in institutione Sacramentorum.

beauit, quod priore tantò est excellentius quantò ipse donis suis est maior: in quo videtur eodè terminos constituisse amoris in nos sui, quos habet potestatis, hoc est, nullos. Seipsum nobis dedit, non in amicum, non in fratrem, non in amicissimum parentem; sed, quod nullus nisi infinitus amor excogitare potuisset, in cibum & portionem: seipso nos voluit pascere. neque semel tantum, sed toties, vt solem suum non sæpius oculis nostris in lucem, quàm seipsum animis nostris in pabulum reddat: non tantum vt languentibus vires & vigorem reparet, sed etiam vt omnes à quibus sumitur, velut in alteros sese, quàm licet, stupendâ metamorphosi conuertat; ne dubitent de Regni immortalis hereditate ad eundâ, cuius pignus ipsum Regem tam arcto sibi nexu habent coniunctum. Immenâ profectò mortalium & inaudita felicitas, nisi hac illos panè indignos redderet tam beatæ sortis vel iniqua æstimatione, vel fastidium. Et profectò non maius panè videtur anoris miraculum talem cibum dedisse, quàm mortalium, tam frigidè ac remisè hunc appetentium, fastidia tolerare. Æstimabant hoc donum primæui Christiani, si non quantum merebatur, at certè quantum eorum mens capere poterat; & quia æstimabant, avidissimè ad has epulas confluebant. nemo earum desiderium ad biduum ferre poterat, sed hodierna fatietas craftinam acuebat famem. & pro cibi modo robur erat. Miramur aliquando inuictam illam fortitudinem Martyrum, & triumphantem de fame, siti, vinculis, ferro, flammis, ac mille mortibus constantiam. suspicimus virginum istius temporis pudicitiam, intra quam fuerunt minæ, & formidabiliora minis promissa; corporum tormenta, & altera anistorum tormenta his periculosiora, delicia, illecebræ, lenocinia, Magnatum, Regum, Cæsarum connubia. non capimus illam animorum æquitatem, quàm bonis suis opulenti fundisque cum voluptate cedebant, ipsamque adeò vitam inter contemnenda ducebant. Vnde putamus tam inexpugnabile animorum robur tot Martyribus suffectum? Tantos spiritus aluit, si D. Cypriano credimus, panis hic quotidie, nec minùs avidè quàm sæpè sumptus: ardebant quippe sanguinem suum profundere, dum bibebant illum, quem pro se fusum toties recordabantur, quoties libabant. Vnde etiam tanta opum, earumque rerum, quas alij per ferrum & ignes petunt, vilitas atque contemptio, nisi ex assiduo melioris huius thesauri vsu? Quid tot virgines in ipsis Ecclesiæ incunabulis progeniuit, nisi hic fons aquæ viuæ, & vinum gemmans virgines? Quid aluit tot virtutes, & in tam robustam maturitatem eduxit, nisi hic panis, qui est ipsa vita? Beatissima mansisset vtique, & semper æquè felix Christianorum conditio, si tam libuisset semper felices esse, quàm licuit: sed vbi deficere cœperunt tyranni, cœpit quoque cum illis deficere præsidiorum comparandorum cura. demum, vt fit, sustulit vetustas æstimationem, & copia fastidium peperit. Itaque, vitali succo paulatim deficiente, vegeta illa virtus ac vigor passim emarcuit: perinde atque plantæ in arido & vrente solo defixæ, quas si humor irriguus non animet, languent primùm, frondesque contrahunt; mox omni vigore defectæ, vnà cum illo vitam penitus amittunt. Nonne sub ottum Societatis vitam tepidi illi flaccidi que Christiani penitus amiserant,

SS. Eu-
charistia
mirabiles
effectus &
fructus.

Lib. de Spec.
& Exhort. ad
martyrium.

SS. Eu-
charistia
neglectus
quid pepe-
rerit.

amiserant, qui in hoc vitæ mysterio ne vitam quidem agnoscebant? quorum posteri impietatis heredes eadem adhuc vesaniâ perciti feruntur, eò miseri & immiserabiles, quòd pertinax vitæ odium vitam putent. Quanta verò populi, quam alta passim erat ignorantia, cum nos illos impietatis doctores à veteri Ecclesiæ Catholicæ doctrinâ discedere non sentiebant, ne tum quidem, cum illam furiosissimè oppugnabant? Ergo quanta erat salutiferi huius mysterij vel ignorantia vel contemptus, tam erat in errores & omne vitium præceps effususque cursus, in iis autem qui illud nec ignorabant nec contemnebant, annua suscipio desiderium explebat; si tamen desiderium, cum eos passim euolutum tempus officij magis admonebat, quam sensus pietatis. Qui bis aut ter quotannis caelesti hac alimoniâ se pascabant, à quibusdam raræ sanctitatis habebantur, à multis putidi ostentatores pietatis, quasi supra ceteros sese efferentis. itaque conuitiis etiam & sibilis quandoque petebantur. Quid, quòd multi reuerentiæ nomine fastidium illud neglectumque velabant? ita ex omni parte frequentior aditus ad hæc tam certa salutis auxilia videbatur interclusus; quodque indignius est, per illos ferè, per quos maximè patère debuerat. Quæ repagula ut rumpe-
ret Societas, quid non agere ac pati debuit? quoties cum iniuriis, calum-
niis, omnique improbitate ei fuit luctandum? quot subeundæ tempe-
states? Quæ ne speciosius dici videantur quàm verius, vnâ ob oculos
ponam, quæ sit imago omnium; sed, ut fit, quæ virtutem, quam non
euertit, roborauit more vehementioris venti, qui arborem, quam non
deicit, imò solo tenaciùs affigit; auget incendium, quod non extinguit.
Valentiæ Socij quia crebram Confessionem crebramque Eucharistiam
introducebant, in magnam suspensionem fucate virtutis doctrinæque
sunt vocati ab eiusmodi hominibus, qui malebant gratum Deo opus,
quàm (vt leuissimè dicam) languorem suum accusare. Itaque non tan-
tum vellicabantur in circulis nostri tamquam rerum nouarum aucto-
res, sed è suggestibus etiam pro concione damnabantur. iamque gli-
scens per vulgi animos sinistra de Societate opinio magnos in illam
motus ciebat. Sed Deus causam suam non deseruit. tumultu enim
increbrescente, Archiepiscopus ciuitatis Thomas de Villanouâ conuoca-
uit cunctos ferè Theologos, vt de eorum sententiâ decerneret, quid
præcipiendum populo videretur. tum, indictâ in diem Dominicam de
hoc argumento concione, ipsemet per duas horas de superiore loco di-
xit: & populo frequentem Synaxim ad eò commendauit, vt potestatem
cuique faceret octauo minimùm quoque die sacra illa vsurpandi myste-
ria. Quæ optimi Antistitis vox criminantium obstruxit ora, suamque
pietati panè oppressæ reddidit libertatem. Tam aduersa igitur virtuti
tempora, infestisque probitati mores, vbique terrarum naçta Societas,
eos ipsos incitamentum laborum suorum habuit: sperabat vitia tan-
tumdem debilitanda, quantum corroboraretur vsus Sacramentorum;
vigorem horum, non ignorabat illorum esse interitum. In eo igitur iam
inde ab exordio suo tota fuit, vt orbem accenderet amore tam vtilium
animis præfidiorum. idque egit priuatis congressibus, scriptis libris, ru-
dium & vulgi per catecheses & conciones instructione, Sodalitates co-
gendo,

*Societas ad
frequen-
tem Sa-
cramento-
rum usum
hortatur.*

*Frequen-
tatio Sa-
cramento-
rum, eius-
que fru-
ctus.*

gendo, decenti sacrorum tractatione, assiduâque mysteriorum, quæ commendabat, administratione. At quo successu, Deus bone! quo nec maiorem sperare potuit Societas. Quantus ubique concursus? quoties impar numero fuit & est operosa Confessariorum sedulitas? Ad eò in plerisque Societatis templis obsessa perpetuo quodam affluxu sacra illa videmus tribunalia; ut, si numerum spectes, inter solenniores anni dies & principem Festorum omnium vix appareat discrimen. Alacrius multo atque ardentius scelera iam expiantur, quam antè solebant committi: nihil iam menstruâ, nihil hebdomadariâ expiatione moribus receptum est magis: plurimi vix citius maculas contrahunt quam eluunt. Neque verò sola Societatis templa, quæ communi pietati nullo modo sufficiunt; sed etiam Pastorum sacrorumque Ordinum eiusmodi exedras complures iam habent; in quibus aut nullæ, aut vna tantum ante Societatis ortum conspiciebatur: & quorum Parochorum decedentes vix unquam nisi circa Festum Paschatis aures confitentibus dabant, & è quibus nonnulli (si fas est dicere) satagebant labore magis defungi, quam conscientias ritè absoluerè, suosque expedire magis quam emendare; horum successores iam nullo non Festo Dominicoque die variis in urbibus propemodum pœnitentium numero obruuntur, uti & Religiosi non pauci; quorum iam templa sacris sedilibus æquè instructa sunt ac nostra. An Societas nostra tanti fructus vel causa sit vel occasio, aliorum esto iudicium: hoc certè constat, ante hanc natam, in illis templis, quæ nunc abundant numero Sacramenta frequentantium, solitudinem fuisse, tam eorum qui audirent peccata, quam qui enuntiarent. Luculentum huius rei testimonium mihi suppeditat memoranda illa Cardinalis Baronij vox, brevis illa quidem, sed prolixam Societatis laudem complexa, cum Societatis templum Anastasiam (non inani ad Constantinopolitanam illam basilicam allusione) appellare non dubitavit; propterea quòd Sacramentorum usum, qui vita quædam est & anima Christianæ perfectionis, à sæculis iam multis intermortuum, videret in templo illo, velut prisco vigore recepto, felicissimè reuiuiscens. An falli fortasse potuit vir ille summus in temporum ac ætatum discrimine diiudicando, qui non tantum spirans quædam bibliotheca, & absolutissima erat historia superiorum sæculorum, sed etiam tempus ante conditam Societatem partem viderat? Quid verò ad commendandos Societatis labores illustrius, quid ad laudem excogitari poterat augustius? Trahant licet alij à Regnis debellatis cognomen, hic ab Africa, ille ab Asia titulos sibi pariter & gloriam augeat, nullum sibi gloriosius contingere posse Societas merito existimat, quam à reductâ pietate cultuque diuino, & frequenti potissimum Sacramentorum usu resuscitato. Quod profectò tantò est præstantius quam subacta Regna nomini inferere, quantò est homine dignius homines seruare quam perdere; urbibus & Regnis felicitatem perennem adferre, quam per rapinas, incendia, populorum excidia inferre vastitatem; quantò denique naturæ est conuenientius, de genere humano benè mereri, quam ex luctu & ruinis gentium crescere. Ceterum, etsi tam magnifica Purpurati illius Patris vox poterat hîc omnium loco testimoniorum esse; quodque ille

*Testimo-
nia qua-
dam de
propagato
per Socie-
tatem usu
Sacramen-
torum.*

de

de Romano Societatis templo pronuntiauit, de omnibus eiusdem toto orbe templis pari iure possit affirmari (quia in omnibus pari felicitate saluberrimam hanc Ecclesiæ nascentis consuetudinem reuocauit); ne tamen hic vnus tantum sensus fuisse videatur, geminam huic proferre visum est Reuerendi Patris F. Hieronymi Romani, viri pietate & eruditione clarissimi, sententiam: qui agens de initiis Societatis in Ecclesiæ utilitatem quàm strenuè tam vtiliter laborantis, Vno, inquit, momento mutata est tota Roma: quia isti amici Dei se dispersebant per vicos & plateas vrbs, vt cumulatiùs prodesse omnibus. Tunc incepit reuiuiscere antiqua deuotio primitiæ Ecclesiæ frequentandi Confessionem & Eucharistiam: tunc repleti templa populo ad conciones confluyente. & plura in hanc sententiam de fructibus laborantis Societatis persequitur. Ceterum in quo discrepat hic à Baronio testis, nisi quòd Baronius Græco vocabulo, alter aliis verbis idem prorsus dicat? nam qui hanc Anastasiam Baronij aut interpretaretur aut explicaret, quid aliud diceret, quàm quod alter ille vir eruditus, tunc incepisse reuiuiscere antiquum usum ac religionem primitiæ Ecclesiæ frequentandi Confessionem & Eucharistiam? Sed quid ego testimonia colligo? quòd si vrbium singularum sensum exploremus, an non omnium hæc vna vox erit, quæ ante decem circiter annos ciuis Siluaducensis fuit, viri canitie & auctoritate venerabilis? Qui cum videret ingentem ad sacra illa mysteria in templo nostro concursum; accedens ad quemdam è nostris sibi ignotum, Non possum, inquit, ô Pater, dissimulare gaudium quod intimis medullis percipio, dum video quantum hæc vrbs ab aduentu vestro sit mutata. antehac rarissimus erat Sacramentorum vsus; & si quis erat extra Paschales ferias, risui aliorum & cachinnis erat obnoxius: nunc nemo probus religioni sibi non ducit, si B. Virginis aliisque solennioribus Festis hæc mysteria non vsurpet. Ita ille de suæ vrbs facie in aliam mutatâ. Sed quæ toto orbe ciuitas est, in quâ quidem Societas sedem posuit, cuius non eadem vox sit, eademque sententia? quæ gens etiam tam remota atque barbara, apud quam Societas vnâ cum Religione & Fide, tutissima hæc Religionis & Fidei munita ac præsidia neophytis frequentanda non persuaferit? Et in Æthiopiâ quidem sæpissimè post dies integros totas quoque noctes pietas ad confitendum concurrentium nostros peruigiles detinuit. Iapones digerendi in tempora & classes fuere, etiam dum tyranni rabies in eos fauisset, non, ne numerus obseruaretur (qui celari non poterat) sed quia confluentium ipsa sibi obstabat multitudo, quæ accessum intercludebat postremis, prioribus regressum. Quid iam miremur, si in quibusdam Europæ locis perdius sæpè & perniox fuerit nostrorum in hoc pietatis officio labor, nec ad curanda corpora spatium dederit, nec à quibusdam antè sit intermissus quàm per morbum abruptus, cum apud neophytos in ipsâ quoque barbariâ materiam æquè copiosam inuenerit?

Si iam quorundam è Societate eximios felicesque in hoc genere labores referte speciatim velim, immensum mihi campum aperiri video; sed in vnus indefesso ardore multorum studium adumbrasse suf-

ficiet. Siluefter Landinus dum Silanum finitimafque Ferrariensi Florentinæque ditiones, multorumque Præfulum dicecefes, ipsis roganibus, concionabundus lustraret; ij erant ad confitendum concurfus, quocumque ille veniebat, vt referri videretur vbique perpetua quadam celebritas Maioris hebdomadis. In itineribus obfidebatur à populis, vt ipsis illicò præftò effet: nonnullique in filuis montibusque comprehensum non priùs dimittebant, quàm enuntiantibus fua peccata operam daret. Huiusmodi laborum ac fructuum hiftoriis ita exuberant Collegiorum Annales, vt iis fapè magnà ex parte content. Nec labore tam indefeffo feignior fuit Societatis induftria, vt labori refponderet animarum vtilitas. Cùm enim deprehenderet multos numquam integrè effe confeflos, multos numquam omnino, multos fine animo à flagitiis abftinendi; plurimùm laborauit explicando, docendo, publicè ac priuatim, vt, quod impetrabat à populis vt confiterentur, etiam efficeret, vt ritè neque vitio confiterentur. Idque potiffimùm affecuta eft commendando generalem vitæ omnis antè actæ confeflionem: cuius etiam nomen antè natam Societatem vix erat notum in vulgus; nunc ita eius vfus fructusque inualuit, vt nihil propemodum frequentius inculcent Societatis Annales, quàm viginti, triginta, quadraginta annorum, adeoque vitæ totius, confefiones ritè fanctæque repetitas; & quidem tam multas, vt quædam prouinciæ, quæ numerum notarunt, multa eiusmodi confeflionum millia vno anno recenfent. Iaponica Prouincia tales refert plus decies mille institutas; ex quo credibile eft, ab vniuersâ fimul Societate (cùm Prouincias numeret fex & triginta) fingulis annis centum facilè millia eiusmodi confcientiarum expiari. Qui fructus quàm immenfus eft, quàm fuo labore dignus, vnicâ illâ induftriâ quotannis centum, & fortafse ampliùs, animarum millia è vitiorum ac dæmonum feruitute afferi in libertatem filiorum Dei? Quid fi iam ceteros omnes labore fuo expiatos recenfiffet, quot myriadas quotannis numeraret? quamquam exiguam illam putaret, nec zelo fuo parem multitudinem, fi numerare eam poffet.

Confeflionis generalis vfus à Societate commendatus.

CAPVT NONVM.

De folenni pietate diebus Antecinceralibus, & menftruâ Communionè generali à Societate introductâ.

INnumeros, qui ex hac Sacramentorum frequentatione proueniunt, fructus in medium proferre poffem: habet enim ad omne Chriftianæ vitæ officium opportunitates fingulares: nec vllam facilè in iis Chriftianæ iuftitiæ partem defideres, qui identidem ad hos fontes falutis ac probitatis accefferint; nec vllam in eâ ciuitate publicam vitæ licentiam inuenias, in quâ frequens ille diuinorum myfteriorum vfus laudabili confuetudine fuerit corroboratus. Neque enim vllum effe poteft omnis fanctitatis auctori cum vitiiis & morum contagione commercium; nec locus eft in illis pectoribus inferorum tenebris, quæ æternæ lucis radiis identidem colluftrantur. Quare cùm hoc fibi propofitum